

TOMASZ SOBIERAJ *Theatrum prefunebris* w Radomsku

"Kolosalna morda miasta" to cykl fotograficzny dokumentujący Łódź na przełomie XX i XXI wieku; dopełnia go blisko sześciominutowy fotokast Kocham twoją urodę złą. Ten obraz miasta czterech kultur zarejestrowany na błonie 35 mm jest interpretacją realistyczną i krytyczną, pozbawioną jakiegokolwiek inscenizacji, przez co silnie kontrastuje z oficjalnym, albumowym wizerunkiem i obowiązującą propagandą sukcesu. Czarno-białe fotografie pokazują to, czego nie widać na pierwszy rzut oka, co kryje się pod papierową fasadą pozornej szczęśliwości i jest niedostrzegalne zza szyb samochodów i ścian gabinetów - odrzucenie, rozkład, tragizm życia z towarzyszącą mu ironią i groteskowością, nietolerancją, biedę, marazm zrezygnowanych, zepchniętych na margines i upodlonych ludzi, trwających w otoczeniu zdegradowanych ulic i podwórek śródmieścia.

To ponura scenografia i statyści przejmującego dramatu reżyserowanego przez samo życie w teatrze ukrytej rzeczywistości. Obiekty banalne powstały w lutym 2006 i w listopadzie 2010 roku. Zastosowanie wielokrotnych ekspozycji średnioformatowego negatywu sprawiło, że fotografie cechuje niepokojąca odmienność od zwykłego doświadczenia wizualnego. Filozofia tych obrazów korzysta z malarskiej i fotograficznej koncepcji powidoku oraz autorskiej koncepcji dyfuzjonizmu, a ich plastyczna moc i emocjonalne oddziaływanie to skutek przenikania się wizerunków przedmiotów całkowicie wyzbytych podobieństwa. Z jednej strony bowiem są to zużyte, zdegradowane, porzucone, zbędne obiekty pochodzenia antropogenicznego, z drugiej zaś struktury naturalne - liście i rośliny. W wyniku tej swoistej syntezy przeciwieństw martwe, banalne w swej istocie obiekty zyskały cechy indywidualne, zdystansowały się od codziennej rzeczywistości.

Fotografie mają charakter kontemplacyjny, jednocześnie są przykładem gry opartej na impresjach i paradoksalnych niekiedy skojarzeniach, wymagającej aktywizacji umysłu, emocji i zmysłów. Kolosalną mordę miasta i Obiekty banalne łączy Heideggerowskie doświadczenie skończoności implikujące metafizyczność i transcendencję; wspólne jest w nich zdziwienie i sprzeciw stanowiące warunek świadomej egzystencji i rozwoju, oraz przebudzenie, którego konsekwencją jest oderwanie się od pozoru i pospolitości, odkrywanie sensów, wolności i możliwości. W obu cyklach pojawia się atmosfera smutku, odejścia, nostalgii i przypadkowości; elementy scenografii, rekwizyty, bohaterowie znajdują się w stanie rozpadu, oczekują na koniec, na ostatni akt *Theatrum prefunebris*.

Tomasz Sobieraj - ur. 1 lipca 1964 roku w Łodzi. Pisarz, krytyk literacki, fotograf. Ukończył geografię (hydrologia i klimatologia) na Uniwersytecie Łódzkim i program GIS w Instytucie Statystyki Informatycznej Uniwersytetu w Lizbonie. Fotografie wykonuje techniką klasyczną, całkowicie mechanicznymi aparatami, na tradycyjnych negatywowych materiałach światłoczułych, bez późniejszych cyfrowych ingerencji. Autor 25 indywidualnych i uczestnik 16 grupowych wystaw w Polsce, Czechach, Słowacji, Francji, Litwie, Serbii, Belgii, Wielkiej Brytanii, Irlandii i USA; pierwszy artysta z Polski zaproszony do udziału w prestiżowym FOTOSEPTIEMBRE USA - SAFOTO w 2011 roku, gdzie jego Obiekty banalne - Banal Objects znalazły się w dwunastce najważniejszych (Signature Exhibits) wystaw indywidualnych spośród siedemdziesięciu biorących udział w festiwalu. Eseje, recenzje, felietony, utwory poetyckie, opowiadania i fotografie publikuje w licznych czasopiśmie kulturalnych (m.in. „Krytyka Literacka”, „Migotania”, „Odra”, „Fraza”, „Exit”, „Myśl Polska”, „Akant”, „Cegła”, „Polis - Miasto Pana Cogito”, „InterMosty”, „Szafa”); współautor antologii *Eroticon* - drugi krąg piekła (poezja, proza, fotografia) oraz *Wbrew naturze* (opowiadania). Cykle fotograficzne: *Kolosalna morda miasta*, *Pożądaj tylko twojego ciała*, *Krzyki*, *Enklawa* - fotoliryki, *Masy kompozycyjne*, *Ulica Krokodyli*, *Obiekty banalne*. Książki: *Gra* (poezja), *Dom*

nadzoru (opowiadania, fotografie), Wojna kwiatów (poezja), Ogólna teoria jesieni (mikropowieść).

Autor artykułu: Magdalena Świątczak, kurator